

Transcripció i estudi dels sermons de Mn. Antoni Maria Alcover en les 40 hores del Sant Crist de Manacor (1897)

Joan Miquel Riera Torres

Qüestions introductòries

Mossèn Alcover, predicador

Antoni Maria Alcover Sureda (Manacor 1862 - Palma 1932), prevere, lingüista i folklorista, als 15 anys es traslladà a Palma per fer els estudis eclesiàstics al Seminari Conciliar de Sant Pere. Una vegada ordenat de prevere (1885) i llicenciat en teologia i dret canònic, ocupà diversos càrrecs importants, catedràtic del Seminari d'Història Eclesiàstica (1888), de Llocs Teològics (1895), d'Història de Mallorca i de Llengua i Literatura mallorquines (1898-1916), canonge magistral de la Seu (1905), vicari capitular (1915-1916) i degà del Capítol (1921).

El mes de novembre de 1897, any en què se situarà l'objecte del nostre estudi, morí sobtadament el bisbe Cervera. Com podem saber per les cròniques del *Bolletí Oficial del Bisbat de Mallorca*, i de pròpia mà, a través del dietari *Quatre anys de Vicari General*, l'any 1898 Alcover fou nomenat vicari general de la Diòcesi de Mallorca pel seu amic i condeixeble el bisbe Pere J. Campins.

Una de les múltiples tasques que li pertocaven com a eclesiàstic era anar a predicar a les festes on el convidaven. De la relació de sermons que donen Nicolau Dols i Pere Fullana al seu estudi "Antoni M. Alcover i la Seu de Mallorca", sabem que visità l'illa de cap a cap, entre moltes altres predicà festes com Sant Lluís a Pollença, Sant Joan Baptista a Son Carrió, Sant Bonaventura a Lluçmajor, Santa Àgueda a Sencelles, i nombroses 40 hores, com serà el cas d'aquesta comunicació, en què editam i estudiam els sermons de les quaranta hores en la festa del Sant Crist a Manacor, predicats per Mn. Antoni M. Alcover l'any 1897.

Per a situar-nos en la fesomia de l'Alcover predicador és bona la referència que en fa al respecte Francesc de Borja Moll a *Un home de combat*:

En el Seminari de Mallorca, on ja era catedràtic d'Història Eclesiàstica de de 1888 i de Llocs Teològics de de 1895, ocupà després les Càtedres d'Història de Mallorca, de Llengua i Literatura mallorquines i –encara que sembli mentida– d'Oratòria Sagrada. Dic que sembla mentida perquè Mn. Alcover, com a orador, era una autèntica desgràcia.

L'any 1905 fou nomenat, en virtut d'oposicions, canonge magistral. Segurament degué fer els exercicis d'oposició molt bé, però en la part pràctica d'aquesta dignitat de la magistralia (que és la canongia típicament destinada als sermonadors) resultava admirablement mancat de condicions. Però també és veritat que hi ha catedràtics carregats de ciència que no saben ensenyar.

Els sermons de Mn. Alcover eren tan pintorescs com les seves rondalles, però si el pintoresquisme de l'estil és el que dona a les rondalles el millor encant, aplicat als sermons els feia francament indigests. Ell ho comprenia, i predicava tan poques vegades com li era possible.¹

La festa del Sant Crist, 40 hores

Aprofitant l'avinentsa del 700 aniversari de la mort del beat Ramon Llull és bo començar amb un pregunta seva i que pren com a leitmotiv Guillem Febrer en la introducció de l'Aplec de Goigs del Sant Crist de Manacor publicat en la seva festa de 1999 i que anà a cura d'Albert Carvajal, Joan Lliteras i Antoni Gomila. “E qui fa ploure e lampegar?” I Guillem Febrer afegeix que “els manacorins respondríem sense dubtar: Qui fa ploure i llampegar és el Sant Crist de Manacor”.

Com deia Mn. Antoni Truyols: “Els pobles zelosos de la seva fe, solen tenir una devoció predilecta, devoció que va perpetuant-se fervorosa i estimada com una tradició venerable. [...] La devoció principal és la que va a Jesucrist i aquesta devoció és la que va arrelar dins el cor dels manacorins guardant ells, com un tresor, i venerant com un canal de gràcies del cel l'antiga imatge coneguda amb el nom de Sant Crist de Manacor”.

És per tot això, per les preguntes que li han fet, per les respostes que hi han cercat, pels dubtes resolts resant als seus peus, de tants de manacorins i manacorines, que Manacor al llarg de la història ha volgut honorar i agrair al Sant Crist aquest mestratge en la formulació de la fe. És la seva festa una de les moltes mostres de devoció cap al Sant Crist. Celebrada en la festa de l'Ascensió fins al 1776, passà després a la Cinquagesma (Pentecosta), coincidint amb la

¹ Francesc de Borja MOLL (1981), *Un home de combat*. Mossèn Alcover, Palma, Editorial Moll, p. 121.

fundació d'unes quaranta hores en el seu honor. Es tractava d'unes festes exclusivament religioses que constaven de completes solemnes, hores cantades, ofici i sermó.² Sabem pels dietaris de l'Obreria de les Ànimes del Purgatori que l'Església es preparava de debò per a aquest festa, s'hi preveuen despeses per a murta, neteja, cera nova...

Pel que fa a aquest exercici espiritual de les quaranta hores, el *Diccionari català-valencià-balear*, d'Alcover-Moll (DCVB), en fa referències en les entrades de les paraules "Quaranta" i "Hora".

a) QUARANTA (i dialectal *coranta*). *adj. num.*

Quaranta Hores: funció litúrgica en la qual el Santíssim Sagrament està exposat durant tres dies a l'adoració dels feels. «Hem anat a les Quaranta Hores».

Les Quaranta hores: el carnaval (Novelda).

Fer quaranta hores d'algú: fer-ne befa (Mall.).

b) HORA *f.*: cast. *hora*.

Quaranta Hores: festivitat religiosa que se celebra tenint exposat el Santíssim Sagrament, en memòria de les hores que estigué Jesucrist dins el sepulcre.

Les Tres Hores: exercici devot que es practica a l'església del convent el diumenge de Passió, en memòria de les tres hores que Jesucrist estigué a la creu (Llucmajor).

Sintèticament direm que era una adoració del santíssim sagrament durant quaranta hores (distribuïdes en tres dies) en record de les hores passades per Jesús dins el sepulcre.

Pràctica nascuda a Itàlia en el segle XVI, sembla relacionada amb l'adoració al monument, és a dir el sepulcre, el dijous i divendres sant. Fou reglamentada per sant Carles Borromeo l'any 1565, i difosa en tota l'Església catòlica pel papa Climent XII l'any 1731. Fou especialment popular arreu dels països de parla catalana.

Pel context del nostre estudi cal que remarquem que eren realment quaranta hores de pregària en veneració de les que Nostre Senyor Jesucrist havia romàs en el sepulcre. Pel que fa a la derivació en devoció eucarística, esmentem unes paraules de l'estudiós de la història de les quaranta hores el P. Félix Carmona Moreno, OSA (del reial monestir de l'Escorial):

² Albert CARVAJAL, Joan LLITERAS i Antoni GOMILA (1999), *Aplec de goigs del Sant Crist de Manacor*. Real Parròquia Nostra Seyora dels Dolors, p. 6.

Si bien es cierto que ya tenía profundo arraigo la fiesta del Corpus Christi, la práctica de las Cuarenta Horas promovía un culto más frecuente y ponían el acento en la expiación por la entrega de Cristo.

L'estructura de l'exercici marcava que cada dia de vetlla es repartia en dues parts. Sermó i pregària. L'estona de pregària solia anar acompanyada de música d'orgue i altres instruments.

Aquesta tradicional celebració si bé en el seu origen i essencialment era de pregària i de veneració del santíssim sagrament, també tenia un to social que en moltes ocasions s'escapava del que hauria hagut de ser l'únic i fonamental.

També alguns dels sermons que s'hi predicaven eren més per lluïment de l'orador sagrat que per moure la pietat de l'auditori. A partir d'aquestes deformacions s'entén que després del concili II del Vaticà, per molt tradicional que fos aquesta pràctica, entrés en decadència o fins i tot se suprimís a molts de llocs.

Aterrant en les quaranta hores del Sant Crist de Manacor, gaudien de l'estructura abans esmentada. Durant tres dies s'exposava el santíssim sagrament, que es retirava a l'arribada de la nit. Un dels dies no s'hi celebrava l'eucaristia, habitualment el primer, ja que el dejuni eucarístic obligava a fer la missa al matí i si l'exercici era al capvespre no era possible celebrar-hi l'eucaristia. Aquest fet reduïa a dos els sermons predicats. En el cas de Manacor, hem pogut constatar que molts cops no eren predicats pel mateix predicador, com posen de manifest les dades de despeses del llibre-dietari abans esmentat.

L'homilètica

En el diccionari d'Alcover-Moll, en segona accepció, es defineix *sermó* com a “discurs pronunciat en públic per un sacerdot per a instrucció religiosa o edificació dels assistents”. És aquest el mot, en diríem popular, equivalent a “homilia” en l'argot religiós.

El mateix DCVB diu que *homilia* (del llatí *homilia*; del grec *ομιλία*) és “la prèdica feta al poble per explicar l'evangeli o altra matèria de religió”. I l'entrada següent, *homiliari*, es defineix com a “col·lecció d'homilies; llibre que les conté”.

De la mateixa família és el concepte d'*homilètica*: “part de la teologia pastoral que tracta de la predicació ordinària i permanent als fidels”.³ El nom d'homilètica per a la teoria de la predicació cristiana apareix a finals del segle XVII.

3 O. DE LA BROUSSE (1974), *Diccionario del cristianismo*, Barcelona, Ed. Herder, p. 362.

Anteriorment els noms habituals eren *Ars praedicandi*, *Ars concinandi*, *Rhetorica ecclesiastica*, etc. El nom d'homilètica prové del llatí *homileticus*: “propi o relatiu a l'homilia”; i del grec *ομιλητικός*: “relatiu al tracte habitual”.⁴

Com hem dit, l'homilètica com a part de la teologia pràctica s'ocupa de les formes del discurs públic en el camp de l'Església. Homilètica es la teologia de la predicació eclesial o l'exposició pràctica-científica dels fonaments i regles d'una predicació adequada a la paraula de Déu. És bo que sapiguem que a la funció didàctica de la predicació s'hi afegeix una funció soteriològica,⁵ és paraula de salvació i no solament portadora de saber. Així és que en la constitució de la teologia de la predicació es tracta principalment no d'un interès metodològic sinó teològic.

És, des de mitjan segle XIX, clàssica la divisió entre homilètica principal, material i formal. La principal posa l'accent en els fonaments teològics de la predicació; és a dir, que es preocupa de la seva essència teològica. La material introdueix els continguts de la predicació; és a dir, les seves fonts, que són la Sagrada Escriptura, la litúrgia, els sants pares, la història i la vida dels sants. I la formal, que presenta els fonaments tècnics de la predicació; és a dir, la retòrica en un context cristià.

Tota acció dirigida a una comprensió de sentit i a un enteniment mutu, i la predicació ho és, es compon de quatre elements: el subjecte, que s'expressa a si mateix; el tema, objecte o contingut de la comunicació; l'altra persona, com a dimensió intersubjectiva de la comunicació; i el marc que fa possible la comprensió. En conseqüència, hem de considerar en la predicació, almanco, els següents aspectes: algú diu (qui), alguna cosa (què), a un altre (a qui), en un llenguatge, amb una intenció (per què). Així s'ententeix l'estructura pròpia de l'homilia. El predicador fa de la predicació paraula d'expressió personal, paraula objectiva i fidel a la veritat, paraula comunicativa, paraula rebuda, compresa i assumida.

Estudi dels sermons de Mn. Antoni M. Alcover en les 40 hores del Sant Crist de Manacor de l'any 1897

Endinsant-nos en el que podríem anomenar l'homilètica alcoveriana, com bé apunta el prof. Nicolau Dols, el sermons de l'il·lustre manacorí tenen unes

4 *Diccionario latino-español; Diccionario griego-español*, Barcelona, Ed. Sopena.

5 Soteriologia: del grec *σωτηρια* 'salut, salvació'. Part de la teologia, i més en concret de la cristologia, que concerneix la història de la salvació.

característiques comunes, i semblants a la majoria dels seus manuscrits.

Els sermons de les quaranta hores del Sant Crist de Manacor estan escrits en:

- Sis quartilles manuscrites en lletra minúscula i a dues columnes. La primera quartilla està mutilada i té un afegit de paper encolat a mitjan pàgina. L'última pàgina també té un afegit de paper encolat. S'observa que és un text repassat i corregit, i amb fragment suprimits.
- Quatre quartilles manuscrites en lletra minúscula i a dues columnes. Té un afegit de paper encolat a la meitat de l'última pàgina. S'observa que és un text repassat i corregit. A l'inici fa una observació: “¡Ojo, comença on hi ha la senya X!”, i queda suprimida la totalitat de la primera pàgina, i la meitat de la segona.

Pel que fa a l'estructura homilètica, els sermons consten de:

a) Títol:

- El Sant Cristo de Manacor. I.
- El Sant Cristo de Manacor. II.

b) Citació breu en llatí:

- Dicite in nationibus quia Dominus regnavit a ligno.*
*Deis a totes les nacions que el Senyor ha regnat des de la Creu.
- Dicite in nationibus al·leluya, quia Dominus regnavit a ligno. Al·leluya.

És aquesta una sentència extreta del *Llibre dels Salms*. El salmista en el número 95 canta al Senyor com a rei i jutge del món. És una de les cites més utilitzades en l'oratória antiga per a l'exaltació i adoració de la Creu.

c) Captació de l'atenció:

- A diferència d'altres sermons d'Alcover, sobretot els predicats en festes patronals en honor d'algun sant o santa, en aquest inicia la prèdica de forma un tant sorprenent, ometent salutacions o altres exhortacions inicials més típiques de l'homília. Tot seguit introdueix algunes preguntes retòriques amb la clara pretensió d'involucrar l'oient fidel en el sermó, i que li serviran com a connector per a contextualitzar l'homília.
- En aquest cas, Alcover enllaça l'inici del sermó amb la temàtica de la cita

bíblica abans esmentada. Així, comença amb l'afirmació de "Crist, nostre Rei, que morí a la creu..." i seguidament introdueix la qüestió soteriològica, és a dir, aquesta mort és per a la nostra salvació, per al retorn de la nostra dignitat de fills de Déu, perduda amb el pecat dels primers pares a causa de Satanàs. Amb aquesta introducció, Antoni Maria, resumeix els fils conductors de tot el sermó: Crist regna des de la Creu, ha vençut Satanàs, ho ha fet per a salvar-nos rentant-nos del pecat original.

d) Contextualització, metodologia i font:

- Manacor agraciada amb la imatge del Sant Crist; observar els misteris de la passió i mort del Senyor, prenent consciència que vingué a redimir-nos del pecat, salvant-nos del domini de Satanàs.
- Coincideix amb el primer sermó, i afegeix al final algunes pinzellades d'elesiologia.

e) Invocació a la Mare de Déu, i invitació a resar l'avemaria.

f) Desenvolupament del tema:

- Referències teològiques, ple d'expressions populars, preguntes retòriques, exclamacions i aclamacions, onomatopeies, al·literations, un estil molt rondallístic, sempre demostrant un bon coneixement de la història sagrada.
- El desenvolupament del tema en aquest II sermó presenta una alternança entre la forma de "govern" de Satanàs i la forma de Crist Jesús. Cal destacar que en el retorn de la gràcia divina que la mort de Crist suposa, Alcover compara aquesta gràcia amb l'aigua. És aquesta una comparació que recorda a la sacramentologia de la iniciació cristiana. En la teologia del baptisme, des de la Sagrada Escripura fins als documents del magisteri, i passant pels pares de l'Església, l'aigua és el signe del renaixement (escenificat en el baptisme per immersió a les basíliques paleocristianes, per exemple Son Peretó), de regeneració, de rentar el pecat, deixar-lo enrere i re-viure a una vida nova, neta i en la plenitud de la filiació, és a dir, essent fills en el Fill, en Crist Jesús.

g) Conclusió exhortativa:

- Apel·la constantment a la llibertat de cada un de nosaltres a optar per regnar amb Crist o morir en Satanàs. Alhora, juga amb el sentiment col·lectiu com a poble.

- En aquest cas, Mn. Antoni M. Alcover torna a recordar la llibertat dels homes d'allunyar-se de Jesús, alhora que introdueix un punt eclesiològic, com hem esmentat en la metodologia utilitzada. Per aquesta salvació dels homes Jesús ens deixa l'Església, en la metàfora d'una barca que comparada amb l'arca de Noè no té limitació de cabuda ni de temps. Una barca que malgrat que la tempesta sigui forta no s'enfonsa. Així, amb aires de la mar, recorda al Jesús que caminant sobre les aigües dona la mà a tot aquell que vol salvar-se.

Fugint del rigor científic d'aquesta comunicació, no puc deixar de comentar l'actual d'aquestes línies del sermó de Mn. Alcover. L'Església, avui com en el temps de les primeres persecucions a l'Imperi Romà, o de les controvèrsies protestants, o de les persecucions modernes de l'Europa Oriental, en el nostre món es troba en una situació difícil, en una incertesa constant, en una pèrdua del sentit primer i sobretot de la transmissió del seu missatge en els homes i dones d'avui. Malgrat aquesta tempesta, malgrat la boira que no deixa veure l'horitzó, la barca, l'Església, continua navegant, continua com des de fa dos segles amb les veles desplegades i cercant aquella ruta que permeti donar a conèixer en els homes i dones de bona voluntat aquest Jesús rei, que ve per a la nostra salvació, com bé diria l'il·lustre manacorí.

h) Oració conclusiva i intercessions:

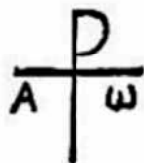
- Acaba l'homília amb una oració. Tot dirigint-se a "Cristo Jesús", demanant que ompli de dons els diferents estaments de la vila: rector, comú de preveres, capeller, ajuntament, poble fidel.
- A diferència del primer sermó, aquí Mn. Alcover acaba amb aquesta exhortació a prendre la mà que Jesús ens dona, a no allunyar-nos d'Ell en favor de Satanàs. En definitiva substitueix les oracions orades per les interiors, per aquest exercici d'intromissió espiritual que cada un dels oients farà en l'examen de l'ús de la seva llibertat.

Conclusió

Fent una anàlisi purament teològica dels sermons de les quaranta hores del Sant Crist predicats per Mn. Antoni Maria Alcover, acceptaríem diverses crítiques. És notori que no és un gran teòleg capaç de fer una exegesi i hermenèutica de qualitat dels relats i alhora moure els cors dels qui l'escolten envers Crist.

Però ara és bon moment per fer-nos una pregunta: malgrat no ser un sermó de profunditat teològica... mogué el cor dels manacorins?

Doncs m'atreviria a afirmar que sí, i no per la seva oratòria, una veu greu i seriosa; sinó perquè seguia amb fidelitat aquell esquema, que esmentàvem al principi, essencial per a qualsevol bon predicador. Ell: Mn. Antoni Maria Alcover, vicari general enamorat del Senyor, amant de la llengua i apassionat de la cultura; tenia alguna cosa a dir, senzilla: un simple relat; a algú: el poble de Manacor; en un llenguatge: el millor que coneixia aquell poble, la llengua catalana; amb una intenció que es pot transmetre per la més alta teologia o la més senzilla rondalla: l'estimació i el seguiment de Jesucrist, des de la contemplació dels sants misteris de la seva passió i mort. De ben segur que els manacorins que hi assistiren escoltaren amb atenció el missatge que aquell capellà fill del poble els va transmetre combinant, i ho deixaré a judici de cada lector, tres coses que sabia fer molt bé: contar rondalles de Nostre Senyor Jesucrist en la nostra llengua.

El Sant Cristo de Manacor.

I.

Dicite in nationibus quia Dominus regnavit a ligno.

Tigres i lleons, com més va, més son, més s'estenen, més coratge cobran. Son seus els llogarets, les viles, les ciutats, l'imperi romà, el mon.

Germans, ¿qui son ells? ¿los coneixem?... Son els soldats, es l'exercit del rey de' cels y terra, que té per trono la Creu, y desde ella ha volgut reynar especialment dins Manacor, desde ella ha volgut rebre'ls nostros homenatjes, els dels nostros pares, els dels nostros fills y nets; y per axò mos enviá fa tants de sigles aquesta miraculosa, aquesta venerada, aquesta veneradíssima figura del Sant Cristo de Manacor; que es tota sa nostra glòria, tota la nostra esperança, que simbolisa y inclou tot lo gran, tot lo alt, tot lo digne que ha tengut Manacor, qui

es la penyora més fina y segura del amor sens fi de Déu envers nosaltres, y per hont nos venen tantes gracies y dons com tenim experimentades.

Com a bons manacorins, com a dignes vassalls de tal Rey, com a fills llejítims del Sant Cristo de Manacor, anem a contemplar e aquests dies solemníssims de Pentecostes les seves altíssimes glories, l'obra mestre de les seves mans.

Satanás dominava'l mon de cap a cap y oprimia tots els fills d'Adam: Cristo vengué a destronar-lo y a llibertar tots els fills d'Adam. Satanás reynava matant: Cristo vengué a reynar patint y morint. Cristo vengué a reynar redimintnos ab la seva Passió y Mort: ara contemplarem aquest reynat seu. Cristo vengué a reynar santificantnos per vía de l'Esperit Sant y de la Iglesia; demà, si Deu ho vol, contemplarem aquest altre reynat seu, la santificació del mon.

Cristo vengué a reynar, a fesse seu tot lo mon ab la seva Passió y Mort: axó es lo que hem de contemplar avuy; y es cosa que nos interessa ben d'aprop. El no meditarho, "a n'axò", el no tenirho sempre present es la causa de totes les nostres sopegades y caygudes.

Implorem lo primer de tot els ausilis de la Divina Gracia, posant per intercessora Aquella qu'es Filla del Pare, Mare del Fill y Esposa del Esperit Sant, tot dientli ab l'archangel:

Ave Maria:

Satanás estava apoderat del mon. Era seu el mon per haverlo de posseir? No germans meus: l'havia robat, el tenia de mal just. Satanás entrá en el mon enganant, y se'n apodera matant, y no fent una o dues morts, sinó la mort de tothom.

Els reys, y els qui no som reys, volem antes que tot que se fasse sempre la nostra voluntat. Ell comensa per declarar que no ve a fer la seva voluntat, sino la del Pare celestial. Veni non ut faciam voluntatem meam, sed ejus qui missit me. La superbia, el voler esser més que no som ha duyt y du a perdre'ls dimonis y els homos: Ell se'n ve fentse no res, fentse just un esclau: semetipsum exinanivit, formam servi accipiens, y dient a tothom: Apreniu de mi, que som manso y humil de cor. Els homos anam bruxats darrera les riqueses: Ell les desprecia fins el punt de no tenirne cap, fins en el punt de que sa mareta no trobá a Betlem cap parent ni ningú que l'acobitás y se'n hagué d'anar dins una coveta a donarlo a llum. Per encalentirlo no tingué més qu'els alens d'una mula y un bou, per faxarlo uns pobres draps, per reclinarlo quatre palles d'una menjadora. Tots nos fonem de les ganes de fer nom, d'esser coneguts y anomenats ahontsevulla: Ell se tanca dins la botiga de Nazaret, y hi está fins trenta anys, sense que ningú par esment si es en el mon: ab tot y esser Deu, fins els tres anys derrers passa com un qualsevol, com un fill d'un pobre fuster. Nos avanam tots de tenir conexensa

y confiança ab la gent grossa, ab los qui poden molt, ab los qui saben molt: Ell, quant surt al mitx se rodetja de gent baixa: tria entre pescadors y publicans els dotze apòstols, qu'ha d'enviar a pendre possessori del mon en nom seu.

Amb aquests preparatius tan singulars, tan estranys, tan desbaratats en els ulls de la prudencia humana, acceptá la batalla campal, el combat definitiu, que'l dimoni, sense sebre que's feya, sense conexerlo d'aprop, hi presentava per via dels Prínceps dels sacerdots, Doctors de la Lley y demás inimichs que no'l podian veure pintat, que anavan fora corda contra Ell... ¡Oh quin combat fou aquell! ¡quina batalla! D'una part, el Bon Jesús, tot sol, sense cap ausili, sense socors de la terra ni del cel; d'una altre part tota la rabia y furor de Satanás, tots els oprobis, ignominies, congoxes, dolors y abatiments, fills del pecat, y tot el pes del mateix pecat, que bastà per tirar els àngels rebel·los dins el foch etern y Adam y Eva y tots els seus descendents dins un abisme de miseries y iniquitats en aquesta vida y en l'altra dins l'infern. Si d'una part el Bon Jesús tot sol y del altra el pes de tots els pecats dels homos que hi havia haguts, hi havia llavò y hi havia d'haver fins a la fi del mon; el pes de tants de pecats, tan grossos, tan lleigs, tan abominables y que la Justicia infinita li tirava de ple damunt fentlos hi pagar tots, demanantli de tote la reparació qués estricta, completa y absoluta. Y el nostro Rey acceptá batalla tan tremenda, combat tan aborronador... Sí, vatallá la nit de la Cena, armat de totes les armes de la seva fortalesa y paciència, esperant l'envestida del inimich.

El despedirse l'hora de la mort de les persones qui un estima es una de les penes que xapan més el cor. Ell volgué aquella pena; reuni'ls Apòstols, rentant-los els peus, instituint l'Eucaristia y despedintse d'ells. Es un glop ben amarch per la nostra anima qui aquells qu'hem distingits ab la nostra confiantse, si nos sobrevé un soscayre, nos dexen tots sols, s'empagaescan de noltros y fins y tot nos vengan: Ell volgué aquesta amargura; un dels Apòstols el va vendre, un altra el negá jurant y perjurant que no conexia tal homo, els demás l'abandonaren y fugiren com el veren en mans dels seus inimichs. Es un desconsol ferest en mitx de les nostres afficcions veure que les persones més acostades no se'n compatescan gens: Ell volgué aquest desconsol; quan li trocetzavan el cor les congoxes de l'agonia y del estray que feya tot el seu cos, per resistir tanta amargura y abatiment, suava sanch y aygua fins regar la terra, y un àngel del cel havia de davallar a confortarlo; els tres deixebles més amats, que los tenia no gayre enfora per que li fessen companyia, en lloch d'estar plens d'ansia y promptes a assistili, per poca senya que fes, quedaren més adormits que un tronch.

Y arriban els ministres dels Prínceps dels sacerdots, escribes y fariseus; ab gran bogiot y gatzara el ferman, sempre tetjantlo y fentne gran befa el se'n me-

nen a casa d'Anás y Caifás. Li posan mil falsos testimonis, el galtejan, li umplen la cara de salivades; l'achecan per ferirlo ab tota llibertat, y no hi ha escarni, no hi ha injuria que no li fassen. Però no li acaben la paciència, ni li fan perdre un punt de la seva serenitat y presencia d'esperit. Grosses son les blasfèmies que li tiran, horrenes les infamies que li fan, gravíssimes les ofenses que reb, però Ell es més gran, més fort, més alt... Valtallá al mitx de la tropa de botxins, al mitx de s'avalot de Fariseus: miranlovos resplendent de fortaleza y mansuetut.

Y el duen a casa de Pilat, y l'acusen d'alborotador de pobles, y aquest l'enviá a Heredos que'l tacta de loco fentli posar un vestit ignominiós. Y Pilat l'entrega a n'els soldats per que l'assotan: ja li treven tota quanta roba du damunt, ja'l fermen a una columna, ja cau dalt la seva esquena y tot el cos una calabruxada d'assots: La pell ja es blava, els cops blancs esclatan, la carn tota s'esfilagassa, els ossos li guaytan arreu, esclafeix la sanch, es raigs y esquitxos remullan les parets y els qui pegan, baix d'Ell n'hi ha una bassa. Y encara cauen assots y més assots dalt aquella esquena. Ja passen cent, de cinch cents, de mil, de tres mil, de cinch mil. Y primer se cansan els soldats de donarhi qui ell de rebren... Valtallá vestit de rey de burles, ab un ceptre de canya en les mans, ab una corona d'espines en el cap, que li ha obertes setanta dues fonts qui ratxan seguit. Y s'agenollan els soldats davant Ell fentne burla y pegantli. Y Pilat el treu davant el poble per veure si se compatirán d'Ell; y tothom li crida: ¡crucifique! ¡crucifique!...

Escarrufador, horrible més que tot es el combat; però'l nostro Rey el sostén sense flaquetjar, sense decantarse gens, tirants'hi demunt ----a corat--- incontrastable. Sufreix tants de patiments, suporta tantes ignominies, enceboreix tantes afrontes; y el seu cor ablamat d'amor envers nosaltres, veent que sufrintho nos obri les portes del cel, no s'atura de clamar:

¡Veni, patiments! ¡veniu ignominies! ¡veniu afrontes! ¡veniune més! ¡veniune més!

Y li carregan una creu demunt les seves delicades y nefrades espatles; y sent los carrers y plasses de Jerusalem; se topa ab la seva afligidíssima Mare en el carrer de l'amargura, cau tres vegades en terra, y han de cercar un homo que li ayt a portar la creu per arribarlo viu a n'el Calvari. Quant hi son demunt, el despullan a la vista de tothom: li presentan vi ab mirra, que donaven a los qui havien d'enclavar per adormirlos la sensibilitat y no se temessen tan dels dolors del suplici; y no'n vol beure perquè no vol cap consol, ho vol patir tot ab tota la seva cruesa y coentor. Y l'ajeuen damunt la creu, y li estiran brasos y cames... ¡Ay que ja li posan els claus dalt mans y peus! ¡Ay que ja hi cauen demunt els martells ab gran fúria! ¡Ay que ja han foradat al'altra part! La pell queda tota

esquexada, la carn capolada, engrunats els nirvis y canyelles, esbendrides les venes, y ratjan brunents y fumetjant quatre brolls de sanch divina, que s'escampan per els quatre vents del mon com els quatre vius del Paradís...

Y alsan la creu en pes dins l'encaix qui havien fet a una pedra. Ab aquella satsada les llagues més s'axamplan y s'ennmaleixen... Allá está'l nostro Rey y Senyor, subjectes bressos y comes ab los claus que no donen lloch a fer gens de moviment en no esser ----. Damunt aquells claus el dolor s'ha d'aguantar. Tant si se tomba a un costat com a l'altra, els forats de les mans prenen més malícia y li augmenten les ---. Si carrega'l pes demunt els peus, el clau que los hi travessa li roega ab més violència nirvis, ossos y canyelles. Si el coll no pot aguantar pus el cap, y l'atraca a la creu, les espines de la corona s'acoran més endins: si hi atraca l'esquena, les ubertes dels assots, mitx closes, se badan de tot y li fiblan una cosa de no dir; si decanta el cos de tot, s'ha de sostenir just demunt els tres claus, y així encara es pitjor... Y mentres tant sent sa mareta en el peu de la creu feta un mar de llagrimas sense poderli assistir gens en no esser plorant. Sent les blasfèmies y els insults dels dos lladres que té un a cada costat, les blasfèmies, escarnis y befes dels botxins, dels escribes y fariseus. Tant fort es aquest Rey nostro, tan gran, tan magnánim, tan superior a tots aquells patiments y afrontes, que lluny de perdre ab tot axó la serenitat, la presencia d'esperit, la primera paraula que sent de la seva boca per els qui l'han posat d'aquella manera: - ¡Pare meu, perdonauos que no saben lo que's fan!... ¡O tremenda miseria del nostro Rey y Conquistador! en mitx de la set abrasadora que'l croixia, no té per banyarse una mica la boca, més que fel y vinagre. Y les llagues de peus y mans, com més va, li causan dolors més insuportables, la sanch que li queda se va escolant per tantes llagues com té ubertes, augmenten les angunies, espaumes, desmayos y acubaments d'una manera aborronadora; se sent abandonat fins y tot del Pare celestial. En mitx de tal afficció y estray, dona entrada a la mort, entregant el seu esperit en mans de son Pare...

¡O conquistador may vestit! ¡o guerrer sens consemblant! ¡Heu exhalat l'últim sospir baix del pes immens de tots els pecats y abominacions dels homs, que la divina justícia sense gens de compassió vos tira demunt. ¡Sou mort cobert de totes les afrontes, ignominies y oprobis imaginables, roegat y croixit de tots els patiments, dolors y congoxes que sols la fortaleza infinita d'un Deu podia resistir. Tan fortes, tan ferestes son estades, que vos han mort, però la vostra mort ha resolt el combat, ha closa la batalla, es estada la vostra victoria, victoria absoluta y eterna: la vostra mort ha amansat per sempre Llucife, han fet --- el seu imperi. Morint heu mort la mort, heu mort tots els nostros mals; morint heu donada la vida.

¡Salve, Triunfador magnánim! ¡ Salve Conquistador invicte! ¡Salve Rey supremo del Univers per dret de naturalesa y per dret de llegítima, de immortal, gloriosíssima conquesta! ¡Ja regnau demunt tot quant hi ha de cap a cap del mon; reynau dins los cels, demunt tota la terra, dins lo infern...

Mirau, axí reyna Cristo demunt la creu, tornantnos l'imatge de Deu que'l pecat original nos va prendre, tornantnos la gracia santificant, tot imponderable que val infinitament més que totes les dots naturals que tenen tots plegats els angels y serafins. ¿Qui es capás de concebre ni explicar lo que val aquest trsor de la gracia de Deu que Cristo nos torna?... Es llum claríssima qui fon totes les tenebres que la culpa dexá dins l'enteniment del homo, y fa veure ab tota seguredat les veritats de la fe. Es aygua tan evestalliva---, refrigerant y abrusadora.

¡O virtut estupenda, o eficacia may vista de la sanch del nostro Rey derramada fins a la darrera gota! Les aygues del dolor, que tots, surta d'hont surta, hem de beure, aquesta sanch divina los ha fet perdre la seua coventor, la seva amargura, la seva sabor infernal, y les ha estil·lades, les ha endoleides, les ha fetes aygues de vida. Si patint Cristo totes les tribulacions, dolors, ignominies y afrontes, los ha comunicat tal poder que accepades axi com ell les acceptá, com a vengudes o dispotes de la má del Pare celestial, que no permet ja may que nos venga res, que si nosaltres volem, no nos puga servir admirablement per la nostra salvació; sufrides axi com Ell les sufrí, ab resignació y paciencia, y ab aquella conformansa y fortaleza qu'Ell mateix nos dona si la hi demanam de bon cor, sufrides axí son el camí real, el camí més curt y segur per anar al cel. Sí les penes, miseries y tribulacions d'aquesta vida, de les quals ningú s'escapa, que nos aplegant a tots per un cayre o altre, que tots hem de patir y passar infaliblement, patides y passades ab paciencia y conformansa, ab la paciencia y conformansa que infundeix Cristo a tots els qui hi acudexen de bon de veres y se posen en les seves mans divines, patides axí les penes y tribulacions que nos vengan, nos servexen per expiar ab quatre dies lo que no hauriam expiat per molt qu'haguessem viscut y patit sense Cristo en aquest mon, ni dins el foch del infern, que no ha d'acabar may: patides ab el Sant Cristo les penes y tribulacions que nos vengan, nos guanyan un trono altíssim dins el cel, més alt, més preciós, més fort que tots els tronons dels reys del mon, nos tixen un vestit més resplendent qu'el sol y que durará tota una eternitat y no s'espellará gens may, y nos forjant un cetre y una corona d'or y pedres precioses per reynar ab Deu demunt tot l'univers eternament... Axi reyna Cristo demunt la creu donant tal virtut a n'el diluvi de penes y tribulacions, que enbrian y cubrexen tota la terra, que en lloch de servir per rabiari y desesperarse, y afonar els homos dins l'infern, com succeia abans, ara servexen per tot lo contrari, per pujarnos a n'el cel, si noltros volem.

¡O prodigi! ¡o miracle de la Passió y Mort del nostro Rey! Del diluvi universal del dolor ahont está sumergida l'humanitat, ja no s'alsara aquell axordador rebumbori de maldicions, blasfemies y crits de desesperació, precursors del infern; s'alsan crits, y gemechs, y sospirs y ays; però son pacients, resignats, endolcits, plens d'esperansa y d'una fortaleza estupenda: no escarrufan: animan y edifican. Ja no hi ha música més agradable a les orelles del Senyor: la fan els qui patexen, els qui sufren en aquest mon abressat a la creu de Cristo, resignats, conformats en la voluntat de Deu. Si del diluvi de penes y tribulacions que tapan la terra s'alsan encara crits de rabia y desesperació, surten d'aquells cors infeels y obstinats que no volen sebre res de Cristo, que rebrotxen, que potetjan els merits infinits de la seva Passió y Mort; surten d'aquells cors que s'estiman més rabiar, maleir y patir ab Satanás que reynar ab lo nostro Rey y Senyor.

¡O reynat sublim, reynat may vist, reynat imponderable de Cristo Jesús en la creu! Reyna allá hont no poden arribar els reys de la terra ab tot el seu poder, allá hont no més pot arribar Deu Creador; reyna demunt l'orde intelectual y moral, reyna dins els enteniments, dins els cors. Reyna fent qu'el mon acceptás la seva Relligió divina qu'exalta tot lo qu'el mon avorreix, que condemna tot lo qu'el mon estima. Reyna fent que tants de millions d'homos hajan observada y observen aquesta Relligió santa. Reynà y reyna sostenint, conservant, prosperant aquesta Relligió un sigle y un altre sigle contra tots els poders de la terra y del infern conjurats contra ella, y qu'es combatuda, odiada y perseguida com no ho fonch may no ho será cap institució humana. Amb una paraula: ¿Voleu veure com reyna Cristo demunt la creu? Mirau els milions y milions de màrtirs que per Ell donaran la vida en mitx dels més horribles turments; mirau els milions y milions de Verges que per Ell se conservaren y se conservan pures com els angels del cel trapitjant el mon y totes les seves seduccions; mirau y milions de milions d'aconeretes y relligiosos que ho dexaren tot per servirlo a Ell ab aspres penitencies y la practica de virtuts heroiques; mirau els milions y milions de confessors y d'animes feels que per Ell donaren y donan exemple de totes les virtuts.

¿Qui es capás de contar les riqueses que per Cristo han abandonades, els plers criminals que per Ell han renunciats, les horrors mundanes que per Ell han avorrides? ¿Qui es capás de contar els superbos que per Cristo han dexada o moderada la superbia, els luxuriosos qu'han avorrida la luxuria, els avars qu'han esveida l'avaricia, els envejosos qu'han aufagada l'enveja? ¿Qui es capás de contar els poderosos que per Cristo son estats humils y llimosners, els pobres que per Cristo han sufrida resignadament la seva pobresa, els pares que per Cristo son estats bon pares, els esposos que per ell son estats bons esposos, els fills que per Ell son estats bons fills? ¿Qui es capás de contar les males voluntats qu'ha llevades, les venjances qu'ha aturades, les passes dretes qu'ha fetes donar,

les obligacions qu'ha fetes complir? ¿Qui es capás de calcular tot el be qu'ha fet, fa y farà dins el mon en l'orde temporal, en l'orde intel·lectual, en l'orde moral?... Axí reyna Cristo desde la creu, axí reyna demunt el mon; axí reynará mentres surten dies en el llevant, y més anirá més forsa tindrà el seu Imperi. No hi fa res que tots els reys y prínceps de la terra s'alsen contra ell per destronarlo; no hi fa res que hi haje tants d'infels encara y tants d'heretjes y tants de dolents que no'l volen dexar reynar. Ell es més fort que tots ells: si ara los dexa passar com a certes besties encorades, si ara los dexa fer, es per veure si tornaran en sí. Si no hi tornan, tots ja tenen la sentència firmada y sentència de mort eterna. Rey: tothom a les bones o a les males, prest o tart haurá d'acabar per regonexerlo per Rey y Senyor. El seu imperi té dos estats; l'estat de contradicció, que durará fins el dia del Judici, y l'estat de pau que durará tota l'eternitat. Deu Fill, criador del homo, criador de la llibertat humana, no vengué a destruirla, sinó a salvarla. No salva ningú per forsa. Presenta a n'els homos la vida y la mort, el cel y l'infern: Morint dalt de la creu, guanyá el tresor infinit dels seu merit perque ab aquest tresor poguéssim campar el cel. Per vía del Esperit Sant y de la Iglesia mos posa aquest tresor dins les mans. Si ab aquest tresor no nos salvam, es perque no nos volem salvar. No podem donar la culpa a ningú: es nostra, tota nostra. Cristo, dalt del Calvari, segons havia profetisat Daniel, va esborrar l'iniquitat, esvei la prevaricacio, posá fi a n'el pecat; conseguí contra Satanás, contra la mort, contra'l mon una victoria completa, absoluta, definitiva per part d'Ell. Ara per part de l'Iglesia, per part de les animes, per part de l'humanitat redimida, aquesta victoria no se veurá completa, absoluta y definitiva fins el dia del Judici final.

La gracia de Cristo, els merits infinits de la seva passió y mort umplen el mon, tocan a totes les portes, cridan tothom, se fan sentir de totes les animes. Les qui son feels, senten aquesta veu y la seguexen: les qui no'n son n'on fan cas o li tancan les portes a dretes. La gracia de Cristo va visitant tots els cors, va cercant tots els fills d'Abraham, això es les animes feels, escampads per les quatre parts del mon y per tots els sigles; va cercant totes les ovelles que'l Pare Celestial doná a son Fill y qui aquest redimí ab la seva sanch.

Quan, el nostro Rey, tanga reunits tots els fills d'Abraham que encara estan escampats, quan haja aplegats totes les ovelles que son de la seva guarda, quan tanga gravat y net tot el blat y xexa que sembrá, regá ab la seva sanch y cuydá per via de l'Iglesia; llavó vendrá la fi del mon. Y les animes que son estades infels serán tirades a les tenebres exteriors, y les ovelles que no han volgut seguir el Bon Pastor, serán entregades a n'el llop infernal, y els qui no més serán estats palla y no gra demunt l'era del Senyor, seran tirats dins el foch que no s'ha d'apagar may. L'angel del Senyor tancarà per a sempre dins el pou del abusme Santanás, y los seus que ja no tindrán pus may gens de poder fora de l'infern; y

llavó comensará per l'Imperi de Cristo l'estat de pau que durará per los sigles de los sigles, mentres Deu sia Deu.

De nosaltres dependeix reynar ab Cristo o patir ab Satanás: si volem reynar ab Cristo, siem feels a la gracia de Cristo, siem fills llegitims d'Abraham per la vivesa de la fe; escoltem sempre la veu del Bon Pastor, siem sempre de la seva guarda, no'n fogiguem may; si tenim la desgracia d'esgarriarnos gens, tornemhi tot d'una; no siem demunt l'Era del Senyor palla de proposits vans, sense cumplir; siem gra ben granat de purs pensaments, de proposits forts, de santes paraules, de bones obres. Aprofitemnos dels merits infinits de la Passió y Mort del Sant Cristo; fessemlo reynar aquest rey crucificat, fessemlo reynar sempre dins el nostro cor. No oblidem may que clavat a la creu ha volgut reynar especialment dins aquest poble, enviantnos aquesta figura seva tan venerada; avivem més y més la devoció gran que fa tants de sigles li té Manacor, no siguem fills borts sino fills llegitims d'aquells antichs manacorins famosos dins tota Mallorca per la seva relligió, per la seva integritat, per la seva devoció a n'el Sant Cristo. Siem de nom i de fets el poble del Sant Cristo. Els nostros pares nos dexaren un gran nom, no'l rossegam, no l'ompliguem de fanch, conservemlo net, ben net, perque net, ben net, puga passar a n'els nostros fills.

¡O Rey augustissim de la creu, Senyor omnipotent de cels y terra, Sant Cristo gloriós, vamostaqui postrats a la vostra presencia: som els vostros vassals, som els vostros fills, som el vostre poble. Vamostaqui confusos y penedits d'haver correspost tan malament a n'els vostros beneficis, a les vostres gracies. No mireu, Rey y Senyor nostro, els nostros demerits, les nostres iniquitats: mirau no més els merits infinits de la vostra Passió y Mort, y no permeteu qu'un poble ahont vos heu reynat tants de sigles y du el vostre nom, no permeteu que s'esgarrí, que se separ de vos, que fossa mala fi; assistiu, amparau tots els seus fills, els d'aquí y els qui son a combatre contra els inimichs de la Patria: defensaulos a n'aquests germanets nostros de les bales y dels mals ayres, de tot perill d'anima y de cos. Assistiu nos, amparaunos a tots en mitx de tantes necessitats y miseries que nos affligexen: derramau abundantissims els vostros dons y gracies demunt el R. Sr. Rector y demás clero d'aquesta Parroquia, demunt el digne Sacerdot que se cuyda de la vostra Capella, demunt el Magnífich Ajuntament d'aquesta vila, demunt tots els manacorins; a fi de que despres d'havervos fet reynar dins el nostro cor, y fora del nostro cor; meresquem reynar tots ab vos eternament en el cel.

El Sant Cristo de Manacor.

II.

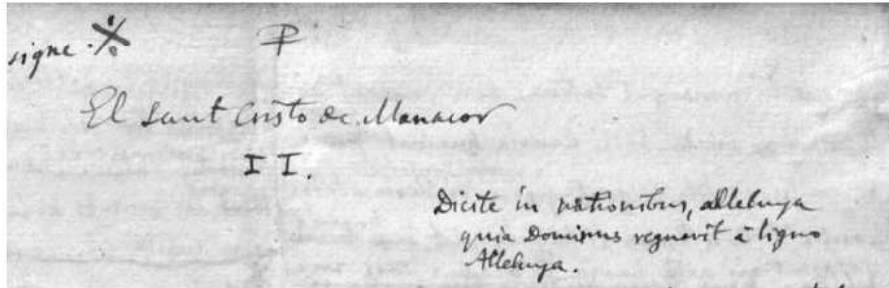
Dicite in nationibus, alleluya, quia Dominus regnavit a ligno Alleluya.

Cristo Jesus, nostro Rey y Senyor, morint clavat de peus y mans al mitx de dos lladres per impostor y desbaratador de pobles, ha conseguida la victoria més gran que se poria conseguir; ha esclafat el cap a la serpent, ha tret Satanás del trono desde'l qual governava tot lo mon, ha alsat tot lo qu'esfondraren Adam y Eva pecant, ha morta la mort, ha tancades les portes del infern, ha obertes de pinta'n ample les de la glòria.

Tot axò ha fet morint ab los mèrits infinits de la seva Passió y Mort nos ha guanyat tot axò; però'l mon no ho sab, els homos no tenen noticia. Falta fer-ho a sebre a n'el mon, falta aplicar a n'els homos aquests merits infinits per que tenga tot el seu efecte la Redenció del Calvari, la Victoria del Nostro gran Rey y Senyor. Per donar a n'els homos tan bona nova, per aplicarlos aquesta redenció té escollits els dotze apòstols, ha fundada l'Iglesia, y per que aquests pugan complir una missió tan augusta, encarrech tan sagrat, fa davallar demunt ells l'Esperit Sant, plens els Apostols d'aquest Esperit Divinal, s'escampan per quatre vents del mon, contrapassan totes les fronteres conegudes, mentres hi haja terra no s'aturan may, y no hi ha recó ahont no penetren, ni mar que no passen, ni illot ahont no arribin; y predicant a tots els fills d'Adam la bona nova del Calvari; donen a conixer Cristo a tothom, y aplican a l'humanitat els merits infinits de la seva Passió y Mort. L'Infern acaba d'engolirse tots els qui badallen, y milions de milions d'animes prenen el vol cap a les altures de la Gloria, y s'asseuen entre'ls angels xerefins per reynarhi eternament.

Per treure d'aquesta contemplació tot el profit que se's mester implorem antes de tot els aussilis de la divina gracia, posant per intercessora Aquella qui n'es mare y reyna, dientli ab l'arcàngel:

Ave María...

Ho havia dit Cristo referintse a la seva futura crucifixió: Quant m'alsaràn de la terra, tot m'ho faré meu. Si, el nostro Rey morint, tot s'ho ha fet seu: desde la creu tot ho comanda. Enviant l'Esperit Sant, posant en lloch seu l'Esglesia catòlica, la seva Esposa amantíssima, comensa demunt la terra el reynat de Deu, y pren capavall però de tot, el reynat de Satanàs. Si, ja té'l cap esclafat el dragó infernal; està esfondrat per a sempre'l seu imperi. Son tot un claper els seus baluards y murades, estàn desgavellats y desfets els seus escuadrons. Satanàs ja no es el rey del mon: el rey del mon es el Sant Cristo, el nostro Rey. Mirem com reyna. No reyna oprimint, no reyna matant; reyna donant vida, escampant a mans plenes dons y beneficis, fent be a tothom, y sempre y ahont se vulla, y en tots els conceptes.

Mirau, ja no som fills de maledicció, esclaus del dimoni y desheretats del cel. El Sant Cristo mos ha fets fills de benedicció, fills adoptius de Deu y hereus de la Gloria. L'imatge de Deu que'l pecat original esborrà de la nostra ànima fentla imatge de Satanàs, aquella imatge de Deu qu'era la gracia santificant que el pecat mos havia presa, el Sant Cristo la mos torna, aquesta gracia que mos fa amichs de Deu, fa agradables a Deu les nostres obres y que ab elles poguem guanyar el cel. Si, mos torna la gracia santificant, aquesta dot riquíssima, que val infinitament més que tot lo mon junt, que val més que totes les dots naturals, que tenen tots plegats els angels y xerefins; mos dona per dot el tresor infinit de la gracia de Deu; qui es capàs de concebre ni explicar tot lo que val aquest tresor de la gracia de Deu? No bastan llengües de cherubins: aquesta gracia de Deu es una llum claríssima que fon totes les boyres, niguls y tenebres que la culpa dexá dins l'enteniment de l'homo, y li fa veure ab tota seguredat les veritats de la fe.

La gracia de Deu es una aygua tan cristallina y refrigerant, que, si no li tancam les portes, fa neta la nostra anima de totes les immundicies del pecat fins a dexarnos més blanchs que la neu y tan agradables a n'els ulls del Senyor, qu'el meteix Senyor en queda tot alabat. Es aquesta gracia una virtut, una fortalesa tan

viva, santa y enèrgica, que regenera, reforsa, vigorisa y renova la nostra anima, fins an'el punt de ferla invencible y inespugnable, donantli un domini absolut demunt tot lo que la rodetja, fentla capás de dur a cap coses tan admirables y tan altes, que sense la gracia no podria imagina quant y més ferles.

Si, Cristo reyna demunt la Creu, resplandint dalt totes les nacions de la terra, dalt tots els sigles de l'història, illuminant tots els enteniments. Es un sol de infinita, de inefable claror que tot ho omple de claredat, vida y moviment. Está en el mitx die; no s'ha de moure may. Ell mos fa veure clar tot lo que mos interessa; mos mostra el camí del cel; mos mostra la mala petja, els esculls, els barranchs, ahont no mos hem d'acostar si no volem caure y fer ull. D'ensá que brilla aquest sol demunt el Calvari dins tot lo mon, el qui esta a les fosques, el qui sopega, el qui no sab per ont camina ni aont se troba, es que va ulls cluchs perquè no li arrib la llum del Sol Divinal, y es que s'estima més la fosca que la claror.

Amb els dons de la gracia, els homos eren imatge de Deu, sense aquests dons queden fets una imatge Satanás. El seu enteniment qu'antes hi veyia tan clar y penetrava les coses fins a lo mes endins, queda ple de boyre y fosc. La seva voluntat, antes tan forta que se comandava a si metexa y no hi havia cap passió que la pogués tombar ni torcer gens, queda més flonja qu'una palla, més vana qu'una caramutxa. Per esser com Deu, l'homo s'alsa contra Deu, lluny de guanyar res, perdé tot quant tenia, totes les coses s'alsaren contra ell. Si l'homo no hagués pecat, no hi hauria res que li pogués fer mal; d'ensá que pecá es que hi ha hayres qu'enmalaltexen, bafs qu'entabanan, herbes qu'enmatzinan, dents de dragons, escorpins y serps qui ratjan verí, belenes, taurons, tigres y lleopards que fan festa de carn humana, rius que sortint de mare sepultan vilatjes, terratremols que de ciutats fan clapers, cataclismes qu'enfonsan continents. D'ensá que l'homo pecá es que tots els mals, dols y soscaires no troban ningú a ne qui aficarse més que a l'homo; y les passions avalotades, irresistibles, una darrera l'altre o totes plegades, nos envestexen, nos fan redolar per damunt de tots els vicis, y nos afonan dins la brutícia de totes les infamies, de totes les abominacions.

¡Pobres descendents d'Adam y Eva! ¡Pobres de nosaltres, fills d'aquests pares que feren ull, que quedaren sense res, tan richs com eran! Se feren miserables ells y nos hi feren a tots nosaltres, hi feren tots els seus fills fins a la consumació dels sigles. Y els homos se multiplicaren demunt la terra y l'ompliren tota; però encara se multiplicaren més les seves iniquitats, les seves tribulacions. Segons nos ensenya l'escriptura, tots els pobles seyen dins ombres, dins tenebres de mort. Hi havia reys molt poderosos, però no tenian poder per compondre sino per esfondrar: hi havia legisladors que es passavan per molt prudents, pero les

seves lleys no servian per redressar lo que anava més tort; hi havia homos de moltíssim de cap, que sabían molt, però no ni havia cap que sabés mostrar el camí per sortir dels abismes de brutor y misèria ahont estava sumergida l'humanitat. Si un estenia la vista de cap a cap de mon, no veye més que guerres, desordes, desgavells, infamies, traicions, crims, odis, males voluntats... D'hon sortia tanta llatzèria, tanta matèria? De dins el cor de l'home. Si aquest cor des qu'el pecat hi feu niu, es un abisme sense fons que no s'atura de vomitar veri y bruticia demunt la terra. El cor de s'homo se moria de fam, d'una fam rabiosa que no hi havia plers, riqueses ni res que la hi pogués espassar, que'l pogués assaciar. No hi havia més que l'amor de Déu que'l pogués omplir, y Satanás li havia pres aquest amor. Pobre nissaga humana! S'era alsada contra Deu per esser com Deu, y era quedada filla de maledicció, esclava de Satanàs y desheretada del cel! Si, esclaus de Satanás eran tots els homos, satanás tenian per Déu: *omnes dei gentium demonia* que diu l'Escriptura.

Satanás estava demunt tots els altars baix la forma de mil falsos deus, y se feya oferir tota classe d'ofrenes y víctimes, feya sacrificar a n'els pares la vida dels seus infants per assadollarse amb la seva sanch; feya sacrificar a n'els pares y esposos l'honor y la vergonya de les seves filles y esposes per assadollarse ab la seva deshonra y oprobi. Axí reynava Satanás demunt la terra, germans meus: aquest era el seu imperi. El diluvi universal de la culpa s'era convertit en un diluvi universal de miseries, ignominies y dolors que cubria tota la terra. No hi havia haguts tronos, torres ni muntanyes prou altes ni ales prou voladores per escapar-sen, tothom estava afonat dins aquell diluvi. La que s'alsava dels quatre vents del mon era un plors immens, un plant que xapava el cor. Dins aquell rebumbori aborronador per bé qu'un escoltés, no sentia més que singlots, gemechs, crits de desesperació y de rabia. Axó era l'imperi de Satanás, axó era el seu hymne triunfal. Germas, aquest imperi vengué a destruir el nostro Rey, que enviá a nostros pares la seva figura venerada que tots els manacorins li tenim un altar alsat dins el nostro cor. Aquest imperi de Satanás vengué el nostro gran Rey a esfondrar, vengué a treure Satanás del mon: *princeps huius mundi eycietur foras*.

Ningú may s'ho havia passat per el cap, ni s'ho poria passar en no ser ell. Els altres conquistadors venian a conquistar reynes, ell venia a conquistar l'univers. Per axó no s'assembla a cap, ni fa res de lo que'ls altres fan per dur avant les seves conquestes. No, no se presentá com els altres conquistadors amb exersits formidables que cubrissen planes y muntanyes, exordant el mon ab farest telabastaix. No se presenta rodetjat d'armes, ab esplèndida acompanyada, cavalgant brinosos cavalls o demunt carrosses d'ivori, enlluernant y esglayant les gents. Se presenta en el mon tan a les sordes, que ningú se'n tem en no esser una donzella de Nazaret.

Si, Cristo reyna demunt la creu, retornant, netejant els cors; el cor de l'home sense Cristo es un abisme negre, sense fons, ple de verí y brutor, un avench ferest que no hi ha res qu'el puga omplir ni assaciar; es un ermás, un roguissar ple de carts, romaguers y esparragueres, es un niu d'espervers, un amagatall de tigres y panteres. Cristo Jesús fa que deix d'esser tot axó; el renova, el regenera, el fa un cor nou. Rentantlo ab la seva divina sanch, l'umpl del amor de Deu, el converteix en jardí regaladíssim, reblit de plantes celestials, ahont se badan arreu flors d'olor divina y hi granan fruits de bones obres, cucant de la terra y alegria de los cels, y hi devallen a ferhi estatja y a delitarshi els matexos ángels, el mateix Deu. Axi reyna Cristo dins els cors, netetjanlos de pecats, endiumentantlos de virtuts, encenentlos de l'amor Deu, donantse a si meteix per aliment, alimentantlos y assaciantlos ab aquest pa divinal.

Si per tot arreu hi ha encara cors humans qui se moren de fam, qui no tenon posa ni conhort cercant, ambicionant impossibles que no han d'atenyer; es perquè no volen aquel pa de vida, que Cristo nos allarga desde la creu. Si encara hi ha cors plens de verí y de bruticia, es que tanquen obstinadament les portes a la sanch de Cristo, porque no volen qu'aquesta divina sanch los rent, y si arriba a rentarlos, fan aposta de tornarse embrutar, porque no més passen gust de bolcarse dins el lloch, com certs animals que no he d'anomenar. Si, ab la llum de la fe dina l'enteniment, ab la gracia de Cristo dins el cor, coberta la nostra ánima ab aquesta armadura divina, l'infern tot junt no es capes de fernos res. No hi val que desencaden contra nosaltres totes les concupicencies y males passions. Desde que Cristo domina'l mon desde la creu, les passions ja només tenen forsa contra'ls qui s'entregan a elles amb cos y cordes; ja només contra'ls miserables que van a posar el coll davall el seu jou.

Mirau com es vengut a parar a no res el poder de Satanás demunt l'humanitat: si per el pecat original tots els homos eran esclaus seus, si los tenia passada per el coll a tots una argolla que los estrangulava, si los tenia subjectes ab una cadena que no los dexava donar passa cap al cel; Cristo Jesús ha feta bossins aquesta argolla, ha feta miques aquesta cadena. Si encar n'hi ha tants que les duen es que ells mateixos les s'han rebutades y les s'han tornades posar. Qui'n du una cadena que may podrá rompre, qui'n du una d'argolla que no se podrá treure pus per bé que maleveig, es Satanás. El Sant Cristo les hi ha posades. No, desde'l Calvari Satanás ja es anat alloure pus. Per axó Sant Agustí el compara a un rabiós fermat. No es com primer que se'n poria anar ahont se vulla y abordar-se a qui volia, ara només se pot moure la que la cadena li dona lloch, només pot mossegar els que s'hi acostan, els malanats que fugen de Cristo y se tiran dins les seves arpes.

Si, Cristo reyna demunt la creu, tirant demunt el diluvi universal de la culpa que tapava tot lo mon una nova arca de salvació infalible y eterna, una arca treta del seu costat divinal, una arca molt més admirable, molt més de veure, de molta més durada y cabud que la de Noé. Aquesta arca es l'Iglesia Catolica, aont caben tots els fills d'Adam, una arca que no se podrirá may, que no troba esculls ni segues, ni corre perill de naufragar per temporals que s'alsen, ni pot perdre may la tramuntana per niguls que hi haja. Tots els qui navegan ab ella com a bons passatjers arriben a port.

Axi reyna Cristo demunt la mar avalotada d'aqueix mon, fent que la barqueta de Sant Pere, per grosses que sien les ones, per desfet que sia'l temporal, may pech a fons, y sempre sur cap dret cap dret al cel. No, dins el diluvi universal de la culpa ja nomes s'aneguen aquells qui se volen negar, nomes aquells que no volen pendre la má que Cristo caminant demunt les ones los allarga. Si n'hi ha tant y tantes que se'n van a fons, es que s'estimen més ofegarse ab Satanás que surar ab Cristo Jesús.